

третьих лиц конфиденциальную информацию, которая стала известна им при исполнении своих служебных обязанностей. Вместе с тем, не в полной мере определен круг лиц, которые должны подписывать обязательство о неразглашении банковской тайны при вступлении на должность. Несомненно, к такому кругу лиц относятся руководители банка. То есть, соответствующие обязательства должны быть подписаны главой Общих собраний (Собраний участников), секретарем Собраний банка, членами исполнительного органа банка и наблюдательного совета. Однако, понятие «служащие банка» не имеет законодательного определения, а поэтому требует дальнейшей детализации [3, с. 15].

В результате проведения исследования можем сделать итог, что нормативная база, которая регулирует институт банковской тайны, уже сформирована, однако имеет ряд недостатков, при которых возможны нарушения законных способов защиты банковской тайны. При этом следует отметить, что потенциал для финансовых инноваций на отечественном банковском рынке достаточно большой, однако инновационных финансовых продуктов в Украине пока недостаточно.

Литература

1. О банках и банковской деятельности: Закон Украины от 07.12.2000 г. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Гетьманцев Д.О. Банківська таємниця: особливості її нормативно-правового регулювання в Україні та законодавстві зарубіжних країн: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 206 с.
3. Судова практика розгляду справ про розкриття інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних і фізичних осіб. *Вісник Верховного суду України*. № 10. 2010. С. 14–25.
4. Шаповалова А. Поняття банківської таємниці: проблеми захисту у кримінальному процесі України. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 10. С. 138-141.

УДК 340+378(043.2)

Кожевникова В.О., к.ю.н.,
Київський університет права НАН України, м. Київ, Україна

ЮРИДИЧНА КЛІНІКА ЯК ФОРМА УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК ЮРИСТА В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сучасна правнича наука має великий інтелектуальний потенціал у всіх національних галузях правознавства, який необхідно використовувати для підвищення ефективності новітнього навчального процесу. Однією з форм удосконалення професійних навичок юриста в умовах реформування

вищої юридичної освіти є запровадження елементів практичних навиків, які формуються у студентів працюючих у юридичних клініках України.

Проблема забезпечення якості вищої освіти вже тривалий час є однією з ключових у світовому освітньому дискурсі. Вона декларується як найважливіший орієнтир глобальної політики у сфері вищої школи. Тому не випадково у Паризькому комюніке (25 травня 2018 р.) йдеться про те, що забезпечення якості є ключовим у розвитку взаємної довіри, а також підвищення мобільності та справедливості визначення кваліфікацій і періодів навчання в усьому ЄПВО [1, с. 41]. Саме тому для України в умовах сьогодення, надзвичайно гострим залишається проблема забезпечення належної якості академічної освіти.

Обумовлений стан насамперед пов'язаний з переходом від елітарної до масової вищої освіти, з активним упровадженням у навчальний процес сучасних інформаційних технологій дистанційного навчання, необхідністю забезпечення конкурентоспроможності випускників закладів вищої юридичної освіти в умовах глобалізованого ринку праці та академічної і професійної мобільності тощо [2, с. 3]. Саме тому, наша країна потребує принципово інноваційного підходу до узгодження проблем підготовки сучасних юридичних кадрів, з огляду на те, що існуючий стан в окресленій галузі не задовольняє потреб ані суспільства, ані держави.

Проведена судова реформа в Україні додатково підкреслила суспільну важливість та ключову роль юридичної освіти в сучасній системі державотворення. Як вірно вказує Ю.Г. Барабаш, з цього приводу, Основний Закон України чітко пов'язав юридичну освіту, передовсім її зміст, із важливою конституційною функцією – функцією здійснення правосуддя. «Конституційну» природу правничої професії характеризує і такий важливий аспект, як наявність представників наукових правничих шкіл у складі вищого органу, який має широкі повноваження, в тому числі й щодо формування суддівського корпусу [3]. Цілком логічно, що це все зумовлює підвищення рівня вимог до якості вищої освіти загалом та професії юриста, зокрема. Нагальні й суто практичні проблеми викладання правових дисциплін в Україні за сучасних умов залишають поза увагою науковців, викладачів.

Н.С. Кузнєцова наголошує, що важливим напрямом підвищення рівня практичної підготовки є запровадження та активізація діяльності юридичних клінік у вишах. Разом з тим форми набуття практичних навичок дотепер не стали популярним явищем і працюють фактично в розріз із навчальним процесом [5, с. 71]. Саме, тому доцільність існування таких утворень на рівні академічної освіти є надзвичайно важливим.

Відтак недоліком сучасної методики викладання права є стандартний метод викладання через класичні лекції та семінари. Хоча сьогодні вже започатковується викладання через залучення студентів до прямої

дискусії з викладачем, але це поки що не є усталеною практикою в навчальних закладах, де проводяться «за звичаєм» лекції з постатейним викладом нормативно-правових актів, а потім опитування з теоретичних питань на семінарському занятті. Цілком очевидно, що постатейне теоретичне вивчення законодавства ліпше засвоюється самостійно, водночас на лекції на викладача покладається обов'язок здебільшого пояснити нюанси, наявні проблеми в тих чи інших сферах, а також контроль щодо засвоєння матеріалу, який доцільно проводити, саме на базі практичного застосування накопичених знань у юридичних клініках безоплатної правової допомоги [4, с. 134]

А.В. Коструба та М.М. Хоменко зазначають, що здійснення юридичної діяльності юриста базується на комунікативній основі й вимагає добре розвинених комунікативних (мовних) навичок, то, відповідно, вся організація професійної підготовки здобувача повинна здійснюватися на комунікативних засадах, оскільки саме за цієї умови можна, по-перше, сформулювати мотивацію до освоєння студентами-юристами мовних знань як професійно значущих та, по-друге, забезпечити максимальне зближення опанування юридичними та мовними навичками [7, с. 158].

Проведені статистичні дослідження вказують на існування більше ніж 100 юридичних клінік безоплатної правової допомоги в Україні. Варто наголосити, що і на базі Київського університету права Національної академії наук України, вправно функціонує юридична клініка «Фенікс», учасники якої надають безкоштовні правові консультації, готують позовні заяви, інші юридичні документи, з різних галузей правової науки.

Загалом навчальному процесі Київського університету права Національної академії наук України використовуються різні методики, технології, прийоми опанування юридичних спеціальностей. Одна група методик розглядає студента як об'єкт навчання, інша група, до якої належать інтерактивні методики, застосовуються у юридичній клініці «Фенікс» а саме: інсценування судового засідання, навчання студентами один одного, дебати, використання слайдів і відеоматеріалів, зустріч з юристами-практиками, суддями, - як суб'єкт навчання.

Студенти старших курсів юридичного факультету КУП НАН України активно залучаються до роботи у юридичній клініці «Фенікс», яка надає безоплатну правову допомогу. Пріоритетним завданням функціонування даного структурного підрозділу є здобути майбутньому юристу професійні навички ведення справ клієнта, розширити свій світогляд щодо омріяної професії, а також сприяти захисту особистих немайнових та майнових прав особам, які зазнали протиправних посягань та не мають фінансової можливості отримати належну правову допомогу.

Навчання в юридичній клініці передбачає застосування відмінної від необхідності механічного відтворення інформації освітньої парадигми. На

кожному етапі навчання і роботи в клініці студент повинен пам'ятати не лише отриману інформацію під час навчального процесу, а й застосувати її до реалії юридичної практики через відповідні інтерактивні методики: вирішення казусів, робота в малих групах тощо [7, с. 160]. Отже, з урахуванням особливостей конкретних правничих спеціальностей, необхідною вбачається організація навчального процесу на засадах інтегративності та варіативності з метою правильного розуміння норм правової науки при їх застосуванні на практиці.

Проведене дослідження дає підстави для висновку що, у процесі навчання студентів-юристів ключова увага має приділятися саме професійним предметним знанням. Водночас, основні причини незадовільного розв'язання професійних правозастосовних завдань, як правило пов'язані з явною відсутністю належної практичної підготовки. Юридична клініка, як форма удосконалення професійних навичок юриста в умовах реформування вищої юридичної освіти в Україні надає можливість набуту студенту практичних навичок, вміти безпосередньо застосувати здобуті науково-теоретичні знання на практиці та загалом орієнтуватися в майбутній юридичній професії.

Література

1. Тацій В.Я., Комаров В.В. Проблеми забезпечення якості вищої юридичної освіти. *Реформування юридичної освіти: виклики часу*. Київ: ПрАТ «Юридична практика», 2019. С. 41.
2. Комаров В.В. Якість вищої освіти у контексті сучасних трансформацій вищої школи. *Компетентнісний підхід і якість вищої юридичної освіти*. Харків: Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2018. С. 3.
3. Барабаш Ю.Г. Аналіз проекту концепції реформування юридичної освіти в Україні у світлі отриманих відгуків за результатами регіональних обговорень. URL: <https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2017.pdf>.
4. Кузнєцова Н.С. Забезпечення якісної практичної підготовки студентів-юристів – невід'ємна складова реформування юридичної освіти. *Право України*. 2017. № 10. С. 71.
5. Гончаренко В.О. Юридична клініка: історія і визначення. *Практика діяльності «юридичних клінік України»*. 2004. № 1. С. 3-5.